PÍSMENO T

CÍLE PRO TENTO BLOK

- ČTU A PÍŠU PÍSMENO T.
- ČTU KRÁTKÉ VĚTY.
- ROZLIŠUJI KRÁTKOU A DLOUHOU SLABIKU.
- ODPOVÍDÁM NA OTÁZKY K TEXTU.

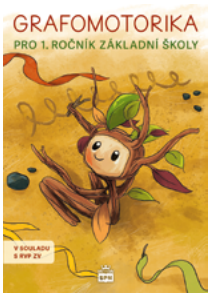
METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme aktivizační metody ve třídě i venku, individuální a skupinovou práci, vrstevnické učení, diskuze, porovnávání a třídění.

POMŮCKY

Pecky od meruněk (případně kamínky nebo kaštany), krátká dřívka, prázdné kartičky na hláskování, mazací tabulka s fixem, pro každého žáka pytlíček k ukládání kaštanů, větviček a nadepsaných pecek, deska s klipem do skupiny.

PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 30–31

TIP: Psaní ve čtvercové síti napomáhá žákům soustředit se na detail. Vyučující hlídá směr vedení tužky a dodržování tahů, aby nepřesahovaly linky v síti. Je důležité nenatáčet sešit, mění se pouze směr tahu. Žáci nejprve obtahují předkreslené tvary, poté je podle potřeby doplňují až do konce řádku.

Písanka 1
str. 18

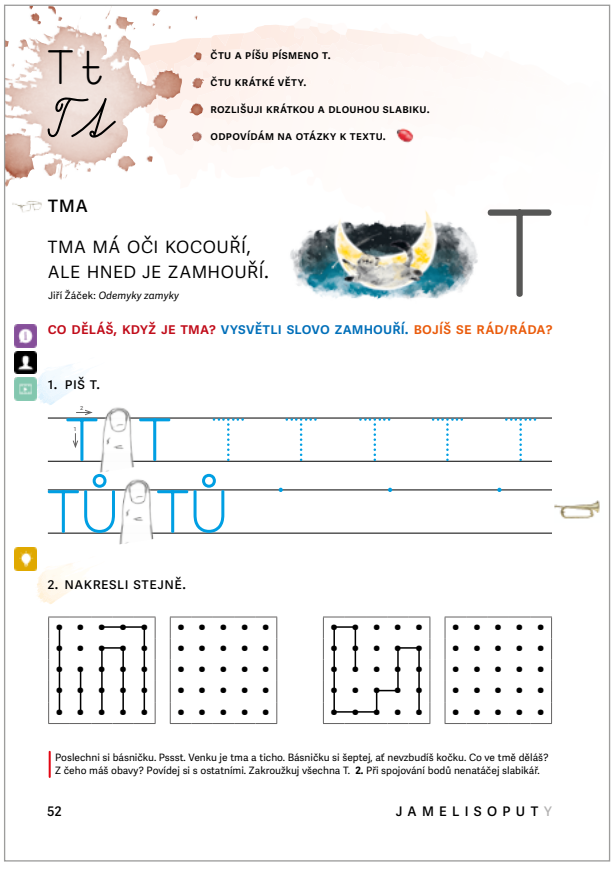

Čtecí karty
str. I/43–I/48

Strana 52 / písmeno T

Vyučující představí žákům všechny čtyři tvary písmene T.

Jako motivaci k vyvození písmene T lze využít video z cyklu Ábécédé s Michalem.

Strana 52 / básnička TMA

CÍL: Žák vysvětlí význam slova zamhouří.

Básničku přečte vyučující nebo zdatný žák. Poté si společně povídají o tom, kdy mhouříme oči a proč. Děti přemýšlejí nad otázkami: „Co děláte, když je tma? Jak si můžete pomoci, abyste lépe viděli?“ Když žáci nakreslí dva položené měsíce, podle ilustrace ve Slabikáři, připomínají zavřené oči. Svůj obrázek mohou dokreslit tak, aby vypadal, jako by tma oči mhouřila. Potom vysvětlí význam slova „zamhouří“. Na závěr se vyučující může žáků zeptat, jestli se bojí tmy.

TIP: Při obtahování písmene žáci mění barvu pastelky po každém obtažení. Vznikne tzv. duhové písmeno. Vyučující dohlíží na správné vedení tahů podle směru šipek ve cv. 1.

TIP: Kolem ilustrace nebo fixem na mazací tabulku mohou děti nakreslit další obrázky slov začínajících na T.

Prostřednictvím veršů ze sbírky *Odemyky zamyky* se děti seznamují s různými tématy ze svého okolí a každodenního života. Autor využívá jednoduché rýmy, vtipné obraty a jazykové hříčky, které děti zaujmou a pobaví. Kniha rozvíjí vztah k poezii, jazykové schopnosti a představivost.

Video zachycuje kočku, která mhouří oči. Vyučující může se žáky rozvinout debatu o tom, kdo má doma kočku a zda vědí, jak jí dát najevo přátelství. Vysvětlí jim, že kočku mohou uklidnit a projevit jí důvěru tím, že se jí podívají do očí a pomalu zamrkají. Tento způsob komunikace kočka vnímá jako přátelské gesto.

Strana 52/1

CÍL: Žák napíše písmeno T.

Před psaním si děti uvolní ruce pomocí básničky uvedené na první straně Písanky 1. Poté si vyzkoušejí psaní písmene T nejprve ve vzduchu, na tabuli a nakonec ve Slabikáři. Vyučující upozorní na směr tahů podle šipek. Na první lince žáci obtahují T, na druhé lince píší TŮ od vyznačeného bodu.

Žáci si prohlédnou obrázek trumpetky, která vydává zvuk TŮ. Vyučující je vyzve, aby vyjmenovali, co dalšího může troubit. Společně si povídají o různých dopravních prostředcích a vozidlech – o autech, sanitkách nebo popelářských vozech.

Video představuje trubku jako žesťový dechový nástroj, seznamuje s její konstrukcí a způsobem využití. Zabývá se také dalšími příbuznými nástroji, například křídlovkou a pikolovou trubkou.

Strana 52/2

CÍL: Žák dokreslí spojnice bodů podle vzoru.

Cvičení je zaměřeno na procvičování vizuomotorických dovedností prostřednictvím vyhledávání tvarů v tečkové mříži. Při spojování bodů je důležité nenatáčet Slabikář.

Strana 53/3

CÍL: Žák přečte slova a spojí je s odpovídajícími obrázky.

Žáci nejprve slova vyhláskují po písmenech, pak je přečtou dohromady a přiřadí k odpovídajícím obrázkům podle jejich významu.

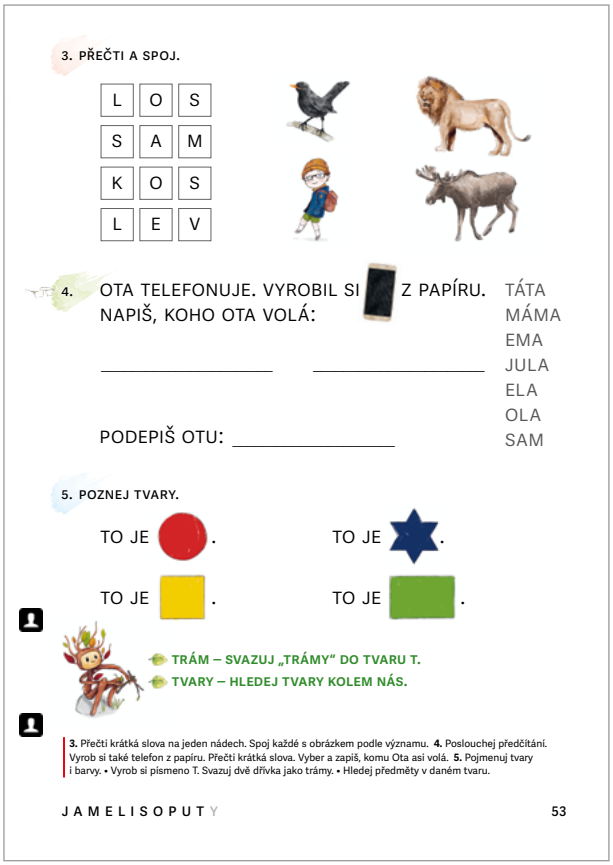
TIP: Doporučujeme vést žáky k tomu, aby jednotlivá písmena četli nejdřív jen očima a nahlas vyslovili až celé slovo.

Strana 53/4

CÍL: Žák správně použije a zapíše tvar slova podle otázky „Koho Ota volá?"

Vyučující nebo zdatný žák přečte věty: OTA TELEFONUJE. VYROBIL SI TELEFON Z PAPÍRU. NAPIŠ, KOHO OTA VOLÁ. Žáci přečtou slova v pravém sloupci a upraví je do tvaru, který odpovídá na otázku „Koho Ota volá? (TÁTA – TÁTU, MÁMA – MÁMU, EMA – EMU, JULA – JULU, ELA – ELU, OLA – OLU, SAM – SAMA). Dvě vybraná označení osob žáci zapíší na linky a doplní podpisem OTA.

TIP: Děti by si měly postupně zafixovat, že tvar jména se mění v závislosti na kontextu a položené otázce.

3. PŘEČTI A SPOJ.

L O S
S A M
K O S
L E V

4. OTA TELEFONUJE. VYROBIL SI Z PAPÍRU. NAPIŠ, KOHO OTA VOLÁ:

TÁTA
MÁMA
EMA
JULA
ELA
OLA
SAM

PODEPIŠ OTU: _____

5. POZNEJ TVARY.

TO JE . TO JE .

TO JE . TO JE .

TRÁM – SVAZUJ „TRÁMY" DO TVARU T.
TVARY – HLEDEJ TVARY KOLEM NÁS.

3. Přečti krátká slova na jeden nádech. Spoj každé s obrázkem podle významu. 4. Poslouchej předčítání. Vyrob si také telefon z papíru. Přečti krátká slova. Vyber a zapiš, komu Ota asi volá. 5. Pojmenuj tvary i barvy. • Vyrob si písmeno T. Svazuj dvě dřívka jako trámy. • Hledej předměty v daném tvaru.

JAMELISOPUTY 53

Strana 53/5

CÍL: Žák přečte větu a pojmenuje geometrické tvary.

Věty žáci čtou podle vzoru vyučujícího: TO JE ČERVENÝ KRUH.

TIP: Pozornost žáků je vhodné zaměřit také na rozpoznávání a pojmenování barev.

SVAŽ TRÁMY DO TVARU T.

CÍL: Žák vytvoří model písmene T z klacíků za využití vlastních motorických dovedností a spolupráce s ostatními.

Vyučující nejprve žákům ukáže rozdíl mezi pouhým položením dvou tužek do tvaru písmene T a jejich svázáním tak, aby vše pevně drželo. Žáci si poté ve skupinách vyzkoušejí svázání klacíků do požadovaného tvaru. Aktivita podporuje spolupráci a zároveň pomáhá upevnit význam slova TRÁM.

HLEDEJ TVARY.

CÍL: Žák rozpozná a vyhledá geometrické tvary v okolí školy a spolupracuje při plnění společného úkolu.

Tuto aktivitu zaměřenou na vyhledávání geometrických tvarů lze zařadit nejen do hodin matematiky. Podporuje spolupráci žáků a propojuje učivo s praktickým pozorováním okolního prostředí.

TIP: Děti přehnou prázdný list papíru na čtyři stejné části. Do každé z nich nakreslí jeden geometrický tvar (kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník, hvězdu), který budou v okolí školy hledat. Pracovní list upevní do desek s klipem a vydají se do terénu. Vyhledané předměty se stejným tvarem zakreslují do příslušných částí listu. Mohou si také rozdělit role (zapisovatel, detektivové apod.), případně se v nich střídat.

TIP: Před samotným vyhledáváním si žáci mohou položit badatelskou otázku: „Kterého tvaru najdeme v okolí školy nejvíce?“ Svůj odhad označí a na závěr společně vyhodnotí, zda se jejich předpoklad potvrdil. Procvičí si tak základní kroky badatelského postupu.

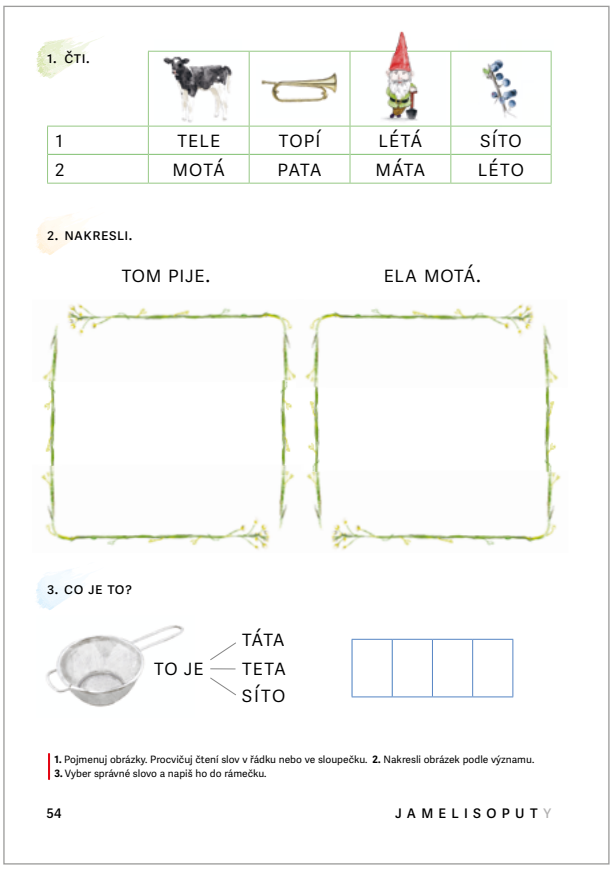
Strana 54/1

CÍL: Žák přečte slova a zorientuje se v tabulce.

Před zahájením práce s tabulkou si žáci společně pojmenují obrázky: TELE, TRUBKA (TRUMPETA), TRPASLÍK a TRNKA.

TIP: Vědí děti, jak vypadá trnka? Má drobné, trpké plody, které na podzim dozrávají na keřích podél cest.

TIP: Slova v tabulce umožňují různé způsoby čtení. Vyučující může zadávat pokyny: Přečti slova pod obrázkem trpaslíka. Čti slova v prvním řádku. Najdi, přečti a vybarvi políčko se slovem LÉTO, MÁTA…

1. ČTI.

1	TELE	TOPÍ	LÉTÁ	SÍTO
2	MOTÁ	PATA	MÁTA	LÉTO

2. NAKRESLI.

TOM PIJE. ELA MOTÁ.

3. CO JE TO?

TO JE TÁTA / TETA / SÍTO

1. Pojmenuj obrázky. Procvičuj čtení slov v řádku nebo ve sloupečku. 2. Nakresli obrázek podle významu. 3. Vyber správné slovo a napiš ho do rámečku.

54 JAMELISOPUTY

Strana 54/2

CÍL: Žák nakreslí, co vyjadřuje přečtená věta.

Vyučující klade žákům otázky: Co pije Tom? Co může Ela motat? Jak to vypadá?

TIP: Děti, které dávají přednost psaní před kreslením, mohou do rámečku napsat rozvitou větu.

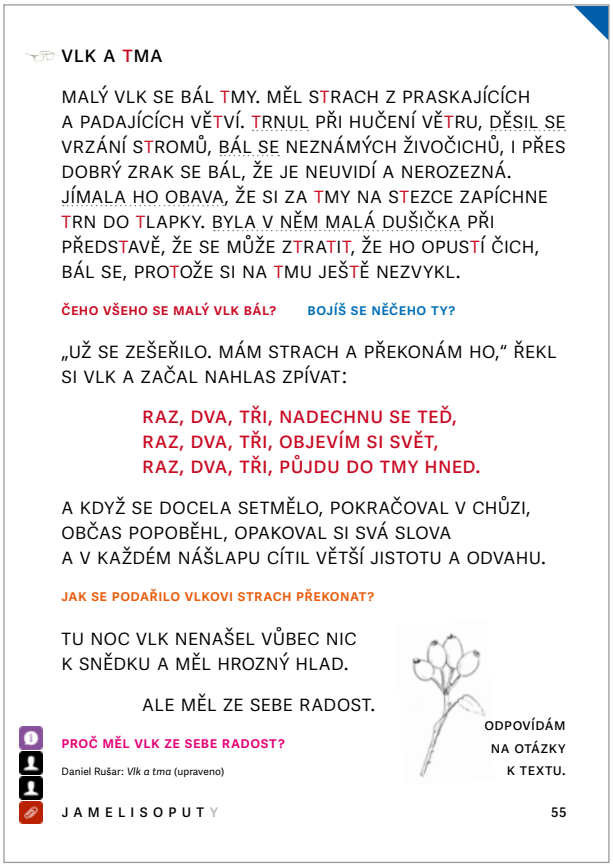
Strana 54/3

CÍL: Žák vybere správné slovo podle obrázku.

Děti si prohlédnou obrázek síta a přečtou začátek věty: TO JE. Z nabízených slov vyberou to správné a přepíší ho do prázdných políček.

Strana 55

Text VLK A TMA (práce s textem viz ČTENÁŘSKÁ LEKCE) pochází ze stejnojmenné knihy. Ta vypráví o malém vlkovi, který se bojí tmy a hledá způsob, jak svůj strach překonat. Příběh dětem ukazuje, že strach je přirozenou součástí života a že jeho přijetí a sdílení s druhými může být prvním krokem k jeho zpracování.

VLK A TMA

MALÝ VLK SE BÁL TMY. MĚL STRACH Z PRASKAJÍCÍCH A PADAJÍCÍCH VĚTVÍ. TRNUL PŘI HUČENÍ VĚTRU, DĚSIL SE VRZÁNÍ STROMŮ, BÁL SE NEZNÁMÝCH ŽIVOČICHŮ, I PŘES DOBRÝ ZRAK SE BÁL, ŽE JE NEUVIDÍ A NEROZEZNÁ. JÍMALA HO OBAVA, ŽE SI ZA TMY NA STEZCE ZAPÍCHNE TRN DO TLAPKY. BYLA V NĚM MALÁ DUŠIČKA PŘI PŘEDSTAVĚ, ŽE SE MŮŽE ZTRATIT, ŽE HO OPUSTÍ ČICH, BÁL SE, PROTOŽE SI NA TMU JEŠTĚ NEZVYKL.

ČEHO VŠEHO SE MALÝ VLK BÁL? BOJÍŠ SE NĚČEHO TY?

„UŽ SE ZEŠEŘILO. MÁM STRACH A PŘEKONÁM HO," ŘEKL SI VLK A ZAČAL NAHLAS ZPÍVAT:

RAZ, DVA, TŘI, NADECHNU SE TEĎ,
RAZ, DVA, TŘI, OBJEVÍM SI SVĚT,
RAZ, DVA, TŘI, PŮJDU DO TMY HNED.

A KDYŽ SE DOCELA SETMĚLO, POKRAČOVAL V CHŮZI, OBČAS POPOBĚHL, OPAKOVAL SI SVÁ SLOVA A V KAŽDÉM NÁŠLAPU CÍTIL VĚTŠÍ JISTOTU A ODVAHU.

JAK SE PODAŘILO VLKOVI STRACH PŘEKONAT?

TU NOC VLK NENAŠEL VŮBEC NIC K SNĚDKU A MĚL HROZNÝ HLAD.

ALE MĚL ZE SEBE RADOST.

PROČ MĚL VLK ZE SEBE RADOST?

Daniel Rušar: *Vlk a tma* (upraveno)

ODPOVÍDÁM NA OTÁZKY K TEXTU.

JAMELISOPUTY 55

ZAVAŽ SI OČI ŠÁTKEM A POKUS SE ZDOLAT VZDÁLENOST MEZI DVĚMA STROMY. PŘEKONÁŠ STRACH ZE TMY JAKO MALÝ VLK?

CÍL: Žák překoná určenou vzdálenost se zavázanýma očima.

Chůze se zavázanýma očima může být pro některé děti náročná, zejména pokud s ní nemají zkušenosti. Jestliže se bojí nebo s aktivitou nesouhlasí, vyučující je k účasti nenutí. Nabídne jim potřebnou podporu a pomoc a respektuje jejich pocity.

CESTA POSLEPU.

CÍL: Žák se orientuje ve známém prostředí pomocí sluchu a hmatu.

Žáci si při aktivitě vzájemně pomáhají a dbají na svou bezpečnost i bezpečnost ostatních.

TIP: Pro snadnější orientaci lze mezi dva stromy natáhnout provaz nebo švihadlo, kterého se děti mohou při chůzi přidržovat.

Sebehodnocení:

ODPOVÍDÁM NA OTÁZKY K TEXTU.

CÍL: Žák provede sebereflexi na základě návratu k tématu týdne.

TIP: Doporučujeme podpořit žáky v tom, aby se zamysleli nad vlastní prací, mírou zapojení a iniciativou při odpovídání na otázky k textu ve čtenářské lekci.

ČTENÁŘSKÁ LEKCE

CÍLE

- **PŘEDVÍDÁM DĚJ PŘÍBĚHU PODLE OBRÁZKU A SLOV.**
- **POZORNĚ SLEDUJI PŘEDČÍTANÝ TEXT A VYSVĚTLÍM SLOVNÍ SPOJENÍ.**
- **ODPOVÍDÁM NA OTÁZKY K TEXTU.**

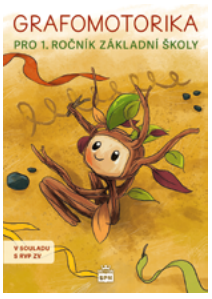
METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme třífázový model učení, řízené čtení.

POMŮCKY

Karty se slovy z textu *Vlk a tma*.

PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 44–45 – jednotažky

Písanka 1
str. 18

Čtecí karty
I/43–I/48

EVOKACE – UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – REFLEXE

V každé této části dochází při učení žáka k důležitému myšlenkovému pochodu, který má vliv na jeho učení.

EVOKACE – startuje, připravuje myšlení žáka na dané téma, úkol, cíl lekce. Pomáhá mu vybavit si, co už o daném tématu ví.

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – žák se dovídá nové informace, většinou za pomoci nějaké metody a učitele – průvodce, který mu pomáhá text nebo jiný zdroj informací lépe pochopit a najít to podstatné.

REFLEXE – velmi důležitá a nezbytná část každého učení. V této fázi si žák propojí své předchozí a nové informace a učí se s nimi pracovat, vyhodnocovat a upevňovat je.

Řízené čtení – metoda, kdy vyučující nebo žáci čtou text po částech. Pedagog během čtení klade otázky, které čtenářům pomáhají pochopit text nebo upozorňují na podstatné informace v textu. Tato metoda je vhodná pro začínající čtenáře a lze klást otázku po každé větě – co nám věta řekla, jak tomu rozumíme, kdo, kde, kdy, co? Na závěr je možné přečíst celý text ještě jednou bez přerušení a nechat ho vyznít vcelku.

PRŮBĚH LEKCE

EVOKACE

Vyučující připraví karty, na nichž jsou barevně napsaná slovní spojení z textu *Vlk a tma*:

TRNUL – DĚSIL SE – BÁL SE – JÍMALA HO OBAVA – BYLA V NĚM MALÁ DUŠIČKA

Děti si společně s vyučujícím karty přečtou a učitel se pak zeptá, co asi tato slova znamenají. Jaký pocit naznačují? Jak bychom je mohli vyjádřit ještě jinak? (Měl strach, bál se, měl obavy…)

Pedagog poté otázkou obrátí pozornost k osobním zkušenostem žáků: Čeho se bojíte? Z čeho máte strach?
Děti si o svých obavách krátce povídají ve dvojicích. Kdo chce, může se o svůj zážitek podělit i s ostatními. Sdílení je dobrovolné.

Od zkušeností žáků lze plynule přejít k příběhu: Dnes si také přečteme o zvířátku, které žije v lese a něčeho se bojí. Co myslíte, které zvířátko by to mohlo být? A čeho se asi bojí?
Žáci vyslovují své tipy a zdůvodňují je. Poté jim vyučující ukáže obálku knihy, ze které příběh pochází (pokud nemá knihu k dispozici, obálku promítne). Společně si ji prohlédnou a hledají odpovědi na otázky: Kdo se asi bude bát? Podle čeho jste to poznali? Napovídá vám obálka, čeho se vlk bojí?

Předvídání *z knižní obálky rozvíjí tuto důležitou čtenářskou strategii. Žáci se učí všímat si jednotlivých indicií, pojmenovávat je a na jejich základě odhadovat postavy a děj příběhu.*

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ

Po společném vysvětlení slovních spojení z kartiček a diskuzi k jejich významu začne vyučující pomalu předčítat text ve Slabikáři na straně 55. Žáci text sledují v učebnici. Po každé větě se vyučující krátce zastaví a zeptá se: „Co nám tato věta řekla? Co jsme se dozvěděli?"

Po přečtení prvního odstavce položí pedagog otázku uvedenou pod textem: ČEHO VŠEHO SE MALÝ VLK BÁL? Doporučujeme ocenit, když žáci při odpovědi použijí přímo formulace z textu. Stejně tak je vhodné přijmout, pokud jeho obsah vyjádří vlastními slovy.

Před pokračováním v četbě se vyučující zeptá: Co myslíte, podaří se malému vlkovi překonat strach? Co byste mu poradili? Co pomáhá překonat strach vám?
Žáci navrhují, co by mohl vlk udělat, a sdílejí vlastní zkušenosti a rady.

Vyučující pak přečte celý následující odstavec až k otázce pod textem: JAK SE PODAŘILO VLKOVI STRACH PŘEKONAT?
Děti si mohou vyzkoušet, jakým způsobem vlk svůj strach překonával. Ve vymezeném prostoru chodí a opakují si slova, která mu dodávala odvahu. Pomáhají si říkankou:

Raz, dva, tři, nadechnu se teď,
raz, dva, tři, objevím si svět,
raz, dva, tři, půjdu do tmy hned.

Po aktivitě se žáci společně zamyslí nad tím, co vlkovi pomohlo strach překonat: Zpíval si? Říkal si něco nahlas? Dodával si odvahu? Pomohl si nakonec sám?

Poté vyučující dočte zbytek textu a položí závěrečnou otázku: PROČ MĚL VLK ZE SEBE RADOST, I KDYŽ NENAŠEL NIC K SNĚDKU A MĚL HROZNÝ HLAD?
Děti hledají odpověď v příběhu a společně docházejí k tomu, že vlk měl radost, protože překonal svůj strach ze tmy.

REFLEXE

Žáci napíší na kartičku slovo TMA a pod něj nakreslí veselé obrázky, které by jim i malému vlkovi pomohly překonat strach ze tmy a symbolicky ji „začarovat". Kartičky je pak možné vystavit ve třídě, aby si žáci mohli navzájem prohlédnout své obrázky, sdílet nápady a povědět si, jak by jejich obrázky mohly tmu proměnit.

Lekce propojuje rozvoj čtenářských dovedností se socioemočním učením. Žáci se učí vnímat strach jako přirozenou emoci, sdílet své pocity a hledat způsoby, jak ho překonat.

TIP: Aktivity na překonání strachu pomáhají zpracovat úzkost v bezpečném a kontrolovaném prostředí. Prostřednictvím hry se děti učí o svých emocích mluvit, čelit jim a získávají pocit kontroly.

Hry zaměřené na překonávání strachu ze tmy a strašidel

- **Lovci stínů (baterková schovávaná):** Ve zhasnuté místnosti hledají děti s pomocí baterek stíny na stěnách. Mohou také vytvářet různé obrazce a siluety zvířat pomocí rukou a prstů. Aktivita pomáhá vnímat tmu jako prostor pro hru a objevování, nikoli jako zdroj ohrožení.
- **Sprej proti strašidlům:** Rozprašovač naplněný vodou, případně s pár kapkami esenciálního oleje, například levandule, skvěle poslouží jako sprej „proti strašidlům". Děti mohou před spaním nebo v rámci hry symbolicky vystříkat místnost, a odehnat tak své imaginární obavy. Hravý rituál podporuje pocit bezpečí a vlastní kontroly nad situací.
- **Nakresli a rozesměj strašidlo:** Žáci nakreslí to, čeho se bojí, například strašidlo nebo jinou postavu vyvolávající strach. Obrázek pak doplňují o humorné prvky – klaunský nos, baletní sukýnka nebo legrační klobouk. Aktivita umožňuje zpracovat své obavy prostřednictvím výtvarného vyjádření, humoru a změny pohledu na zdroj strachu.

Hry zaměřené na zvládání úzkosti a uvolňování emocí

- **Krmení požírače strachů:** Z krabice od bot lze vytvořit příšerku s otvorem představujícím ústa. Žáci mohou své obavy nakreslit nebo je napsat na papírek, který vhodí příšerce do úst. Svůj strach jí také mohou symbolicky pošeptat. Aktivita dětem umožňuje vyjádřit a symbolicky odložit své obavy, čímž podporuje jejich emoční uvolnění.
- **Bublinový klid:** Děti si mohou představit, že při foukání bublin z bublifuku s každou vyfouknutou bublinou odchází jeden z jejich strachů nebo nepříjemných pocitů. Důležitý je pomalý a plynulý výdech při vyfouknutí. Aktivita podporuje zklidnění, uvědomování si vlastního dechu a nácvik jeho vědomé regulace.
- **Hra na sochy a roztávání:** Při této hře žáci napnou svaly celého těla a zaujmou pozici zmrzlé sochy. Na pokyn začnou pomalu „roztávat" jako sněhuláci na slunci a postupně se úplně uvolňují. Aktivita pomáhá uvědomovat si projevy napětí a rozpoznávat rozdíl mezi napětím a uvolněním.

Hry zaměřené na překonávání strachu z konkrétních situací

- **Hraní rolí (role-play):** Situaci, která v dětech vyvolává strach nebo nejistotu, lze také dramatizovat. Může jít o návštěvu lékaře, první den ve škole nebo setkání s neznámou osobou. K hraní rolí doporučujeme využít plyšové hračky nebo maňásky. Žáci si vyzkoušejí roli lékaře či učitele, zatímco vyučující nebo jiný žák představuje bázlivého medvídka. Když dítě vidí obávanou situaci z druhé strany a pomáhá plyšákovi strach překonat, učí se zvládat vlastní emoce.